

نخستین سمینار سراسری در باره‌ی کشتار زندانیان سیاسی در ایران

نخستین سمینار سراسری در باره‌ی کشتار زندانیان سیاسی در ایران، از ۱۵ تا ۱۷ جولای سال ۲۰۰۵ توسط برخی از زندانیان سیاسی سابق و نیز جمعی از فعالین سیاسی، در شهر کلن آلمان برگزار شد. این گزارش توسط سهیلا میرزایی تهیه شده است:

انتظار داری وارد فضایی شوی که گرد سال‌های زندان در هر گوشه و کنار خودنمایی می‌کند، اما از همان ابتدای ورود به سالن متوجه می‌شوی که این سمینار نوع دیگری برنامه‌ریزی شده است. هدف گردانندگان سمینار بررسی علمی و مستند از شرایط آن زمان زندان و تأثیر آن بر روی زندانیان سیاسی سابق و خانواده‌های ایشان و همچنین بررسی وضعیت فعلی زندان‌ها، شرایط دشوار زندگی زندانیان سابق در ایران و سایر نقاط جهان است. وقتی وارد سالن می‌شوی ابتدا دکوراسیون صحنه جلب توجه می‌کند، دست‌های هنرمندانه و حرفه‌ای زنی با تجربه‌ی هنری در کار است! او بی‌آنکه حتی یک روز را در زندان گذرانده باشد، با بهره‌گیری از تجربه و آگاهی هنری‌اش تابلوهای زیبایی را با یاری دوست هنرمند دیگری، زینت بخش صحنه کرده است. حتی دیوارهای سالن نیز از نوازش روح زنانه بی‌نصیب نمانده است. ظرافتی که در تزئین دیوارهای سالن با گل‌های مختلف به کار رفته، خبر از سلیقه‌ی هنری زنی می‌دهد که درد را می‌شناسد، زندان را می‌شناسد و زندگی را دوست دارد. وارد نمایشگاه که می‌شوی، کارهای دستی که در زندان‌های جمهوری اسلامی توسط زندانیان سیاسی سابق با پداهای مختلف ساخته شده، تو را به تلاقی مرگ و زندگی می‌برند، پداهایی که سازندگان دیگر در میان ما نیستند و با باور به زندگی تحت وحشیانه‌ترین شکنجه‌های روحی و جسمی جان دادند، که یادشان را با یک شاخه از گل‌های همین سالن با بی‌شمار لبخند و عشق به زندگی گرامی می‌داریم. برخی از کارهای دستی توسط کسانی در آن شرایط سیاه ساخته شده که اکنون در همین سمینار حضور دارند و یا شاید در نقطه‌ای دیگر از طریق

پالتاک در این لحظات با سمینار هستند. ... و چه صمیمانه مسئول سالن از کارها محافظت می‌کند، گویی با جان‌هایی سروکار دارد و با حساسیت ویژه به مراقبت از آنها می‌پردازد. موزیک انتخابی او که در سالن طنین انداخته روح تو را به نظاره‌ی روزهای سیاهی می‌برد که زندگی حتی در اوج فشار و کینه لبخند می‌زد.

میز کتابی در میان رفت و آمدها برقرار است، کتاب‌های روی میز خود را به رخ می‌کشند و از نگاه تیزبین علاقه‌مندان به کتاب و مطالعه پنهان نمی‌مانند.

در اطراف میز کتاب اصلی، میزهای کتاب دیگری از گروه‌های سیاسی مختلف برقرار هستند.

آثار هفته‌های پی در پی کار و تلاش و بی‌خوابی در چهره‌ی برگزارکنندگان هویداست و میهمانان که دیگر اینجا میهمان نیستند، پس از سال‌ها همدیگر را ملاقات می‌کنند و گاهی پس از سال‌ها بی‌خبری از بی‌وجود هم، ناگهان همدیگر را در آغوش می‌گیرند و می‌گریند. اشک شادی است یا اشک غم! بی‌شک هر دو، غم از دست دادن عزیزانی که با عشق به زندگی توسط رژیم جمهوری اسلامی به جوخه‌های اعدام سپرده شدند و از طرفی شادی از دیدار دوباره‌ی همدیگر که هنوز هستند، زندگی می‌کنند و در افشای جنایات رژیم کوتاه نخواهند آمد.

در میان این تکاپو و تلاش پرهیجان، چهره‌های خندانی را پشت غرفه‌ی فروش نوشیدنی‌ها می‌بینی که چه صادقانه کار می‌کنند، همه‌ی این‌ها انسان را به هیجان می‌آورد.

بخش دیگر با تعدادی کامپیوتر و مسئولین مربوطه خبر از حضور پالتاک می‌دهد. صدای پرهیجان زنی که برنامه‌ی سمینار را مستقیم از طریق پالتاک پخش می‌کند، خبر از حس پیروزی می‌دهد، روزی رسیده است که به بخشی از آرزوهای زمان انفرادی‌اش در زندان، جامه‌ی عمل پوشانده شده است، زیرا تعداد قابل توجهی از ایران در پالتاک و حدود ۴۰۰ نفر در روزهای سمینار در سالن حضور دارند. گروه فیلمبرداران و نورپردازان سالن که افراد حرفه‌ای در رشته‌ی

خود هستند، نیز در تلاش و تکاپوند و نمی‌توانی تشخیص دهی عرقی که مدام می‌ریزند از هیجان و کار بی‌وقفه است یا از هوای گرم موجود!

حضور جوان‌ها نیز در این سمینار بسیار چشمگیر است، چه در امور برگزاری و چه به عنوان شرکت‌کننده. سال‌ها بود حضور این‌همه جوان را در چنین مجامعی ندیده بودی و حالا ارتباط صمیمانه‌ی این دو نسل را در سمینار شاهد هستی، جوانانی که فعالانه نظر می‌دهند.

■■■

سمینار در روز جمعه ۱۵ جولای ساعت ۱۶ گشایش یافت. مراسم افتتاحیه شامل خیرمقدم به شرکت‌کنندگان در سمینار، شعرخوانی توسط سعید یوسف و اجرای برنامه‌ی هنری توسط گیسو شاکری و شیرین مهرید بود، که تمام میهمانان را با صدای گرم و گیرای‌شان به وجد آورده بودند.

موضوع اول سمینار مربوط به خانواده‌ها، فعالین و وابستگان زندانیان سیاسی بود که با دکلمه‌ی قطعه‌ای در این رابطه توسط مینا زرین و فیروز مستعان به نام «این سوی دیوار، آن سوی دیوار» آغاز شد. این بخش شامل سخنرانی اردوان زیرم تحت عنوان: نقش دیکتاتوری‌های سلطنتی و جمهوری اسلامی در به سکوت واداشتن خانواده‌های زندانیان سیاسی و جانفشانان راه آزادی و سوسیالیسم بود. سپس مهنروش شجاعی وضعیت فعالین سیاسی در سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ را مورد بررسی قرار داد. در ادامه‌ی این بخش شهین نوایی گزارش کوتاهی از فعالیت «کمیته زنان علیه اعدام و سنگسار در ایران» داد. زندانیان سیاسی ایران در مطبوعات جهانی موضوعی بود که توسط سیارگزار برلیان ایراد شد. شکوفه فرزند یکی از اعدامیان رژیم جمهوری اسلامی، متن بسیار زیبایی را از نگاه ساده‌ی کودکان زندانیان در رابطه با دنیای بی‌رحم زندان، نقش زندانبان در ارتباط با زندانی و ملاقات‌کنندگان و ماجرای اعدام پدرش ارائه داد. این متن شرکت‌کنندگان را بسیار تحت تأثیر قرار داد. این بخش از برنامه با نمایش فیلمی از مادرریاحی به پایان رسید.

پس از زمان استراحت، ساعت ۲۰،۳۰ برنامه شامل بخش فرهنگی و هنری می‌شد.

اولین برنامه‌ی هنری، ترانه‌خوانی سیما بهمنش با نوازندگی پیانو عارف ابراهیم‌پور بود. سپس هایدی ترابی قطعه‌ای با عنوان «روخوانی نمایشی: با من برقص» را به صورت تک‌خوانی اجرا کرد. پس از آن، فیلمی از پانته‌آ بهرامی با فیلمبرداری مهرداد بابالویی با نام "از این فریاد تا آن فریاد" به نمایش گذاشته شد. در ادامه برنامه‌ی هنری هادی خرسندی با برنامه‌ی طنز انتقادی خود شرکت‌کنندگان در سمینار را به وجد آورد.

روز شنبه موضوع دوم سمینار تحت عنوان تأثیرات جسمی و روانی شکنجه بود که توسط روان‌شناسان از زوایای مختلف مورد بررسی قرار گرفت.

ناصر پرنیان اولین سخنران این جلسه بود که تأثیرات جسمی و روانی شکنجه را بازگو کرد. سپس علی فرمانده فضای روحی زندانی پس از زندان را مورد بررسی قرار داد. عذرا ابادری نیز در مورد شکنجه از دیدگاه زنانه و مردانه و تأثیرات روانی آن صحبت‌هایی

ایراد کرد. در ادامه فلیسیتاس ترویه سخنرانی خود را تحت عنوان «شکنجه، شکنجه‌شده و جامعه، نگاهی به تجربه‌ی کلکتیو علیه شکنجه و معافیت از مجازات - مکزیک» ایراد کرد. این بخش با جلسه‌ی پرسش و پاسخ و به عبارتی گفتگو با سخنرانان به پایان رسید.

موضوع سوم تحت عنوان «سرکوب و اختناق در ایران: تلاش برای مستندسازی» با گزارش سالانه‌ی نقض حقوق بشر توسط میلان مسافر آغاز شد. پرویز قلیچ‌خانی سردبیر نشریه "آرش" سخنرانی خود را با عنوان «نشریه آرش و کشتار سراسری زندانیان سیاسی» ارائه داد، سپس همایون ایوانی موضوع «گفتگوهای زندان: بازسازی جمعی زندانیان سیاسی از تجربیات خویش» را مورد بررسی قرار داد.

مهناز تمیزی فیلم ساز در مورد مشکلات و امکانات فیلم در باره مسائل زندان صحبت کرد. در ادامه شیرین مهرید گزارشی از فیلم «درختی که به یاد می‌آورد، ساخته مسعود رؤف» را ارائه داد. این بخش نیز با بحث و گفتگو با حضور سخنرانان به پایان رسید.

در ادامه به موضوع «مستندسازی: زندان در دوره سلطنت» پرداخته شد. عباس مظاهری، یوسف، محمد سید احمدی، سعید یوسف و فریبرز سنجر (پولاد) پس از سخنرانی خود، به گفتگو با شرکت‌کنندگان حاضر در سالن پرداختند که ادامه‌ی پرسش و پاسخ به علت کمبود وقت به سالن دوم منتقل شد.

برنامه‌ی هنری و فرهنگی با نام «شب همبستگی بین‌المللی با زندانیان سیاسی ایران»، برنامه‌ی پایانی شنبه شب بود. در این برنامه شیرین مهرید، گیسو شاکری با نوازندگی مصطفی گرگین‌پور هنرنمایی کردند، همچنین برنامه‌ی تئاتر با کارگردانی بهروز حسینی و با شرکت بازیگران: سیما بهمنش، کیوان صدر و بهروز حسینی اجرا شد.

در روز یکشنبه موضوع «گزارش وضع کنونی و جمع‌بندی» آخرین موضوع سمینار بود که با سخنرانی‌های مجید آزادی با عنوان «ما که هستیم؟»، استفان هاشمی با نگاهی به پرونده قتل زیبا (زهره) کاظمی و بهرام قدیمی با عنوان: «آیا چاقو دسته‌ی خود را می‌برد؟ اجرای عدالت در مورد مسئولین و مجریان شکنجه»، اجرا شد. به عنوان حسن ختام بحث‌ها، یکی از استادان تاریخ هنر نیز، تأثیر جنبش سیاسی و زندان را در عرصه هنر موضوع سخنرانی خود قرار داد. او با استفاده از عکس و اسلاید به بررسی این موضوع پرداخت که با استقبال حاضرین در سالن روبرو شد.

نکته‌ی حائز اهمیت در این سمینار، حضور فعال زنان در اداره و امور برگزاری و نیز شمار سخنرانان و مجریان زن بود.

